

Post-apokalyptisk animasjon

VARSKO: Kan en håndmalt animasjonsfilm formidle uroen ved et varslet klimakollaps?

Ellen Lande

Lande er filmskribent og regissør og fast skribent for Ny Tid.

Email: ellen@landefilm.com

Publisert: 02.12.2019

Ras

Regissør

Simone Hooymans

(Norge)

I sin korte animasjonsfilm *Ras* maler Simone Hooymans fram urovekkende bilder. Skyskrapere og hele metropoler raser og synker i havet som det nye Atlantis, mens et annet bølgende hav er befolket med avrevne hender som stikker opp. Det ligger mye symbolikk i de mange utstrakte håndflatene og knyttede nevene: Neven som kampsymbol

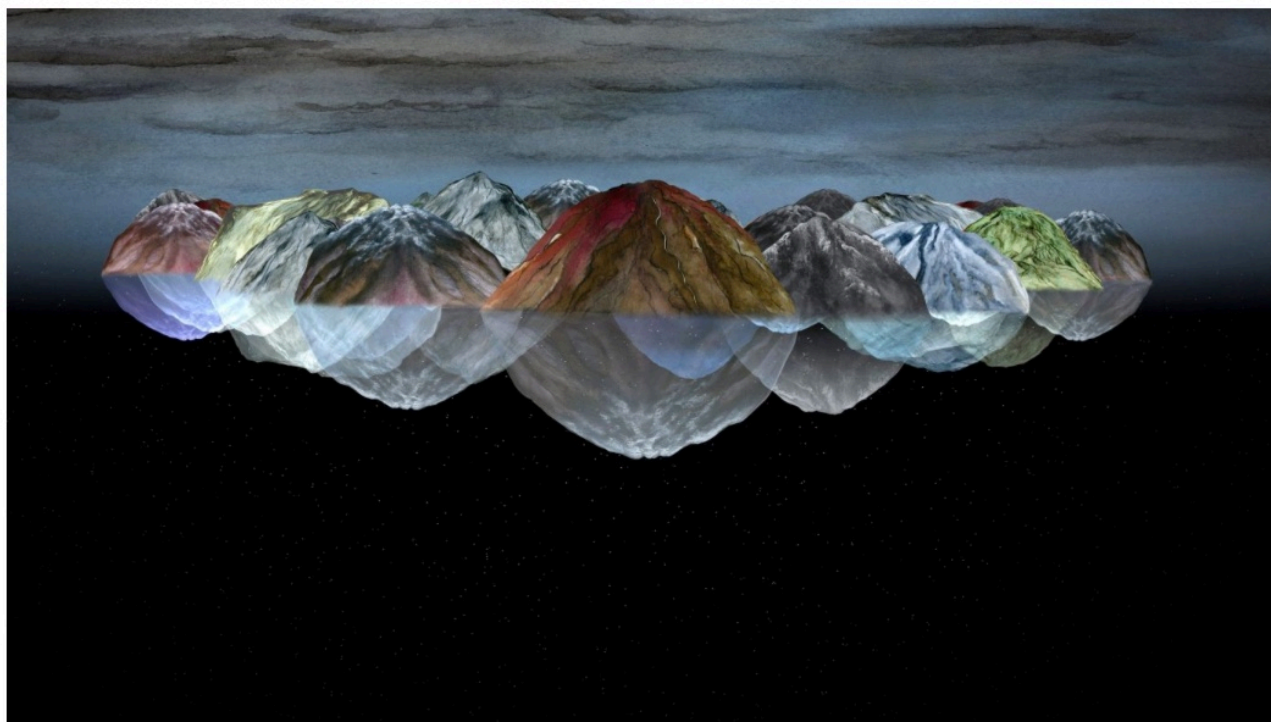
ledsages av den mildere utstrakte hånden.

Ras får oss uvegerlig til å tenke på klimakrisen, men den vekker også en indre uro.

Både naturens og sivilisasjonenes forlis danner rammen rundt disse symbolene. Budskapet er å finne i tolkningen. Nordlyset i fiolett og magenta kan tydes som en kjølig, transparent allegori for skjærsilden. En mørkere, øde sekvens gir assosiasjoner til T.S. Eliot og hans *Waste Land* – et ubeboelig ødeland etter krig, like fullt preget av sjelekvaler og indre konflikt. Denne dystre sekvensen treffer meg mer enn de dramatiske, rasende skredsekvensene. Forlatte, forkullede bergbrokker seiler alene gjennom eteren og mister sine siste trær til fortapelses intet.

Kollaps

Ras handler om så mye. Konsulent Stein Ståle Berg i NFI, som har støttet produksjonen med midler, har sammenfattet det slik: Filmen undersøker endringskraften i en krise. Under Hooymans' pensel er kollapsen svært livskraftig. Massive fjellkjeder krakelerer så rødglødende indre avdekkes og viltvoksende røtter skyter fart. Hooymans har valgt å representere mennesket i form av dets inngripen, via det arkitektoniske og store urbane konstruksjoner. Naturen er øde, faunaen fraværende. Vekster, vann, ild og det massive er filmens byggesteiner. Særpreget fra Hooymans' tidligere filmverk med bruk av store kontraster i teknikk og uttrykk er gjenkjennelig. Innfløkte akvarellmalte universer forbløffer og forvandles. Den dynamiske framdriften i den stadige vekslingen driver tempoet framover. Symfonien av elementene skaper en ustoppelig, gjennomtrengende klang. Hooymans har klart å fange rasets nådeløse ubønnhørighet.

Illustrasjoner: Simone Hooymans

Ras får oss uvegerlig til å tenke på klimakrisen, men den vekker også en indre uro – en frykt for det som har demmet seg opp. Som i video- og konseptkunst Marianne Heskes mange verk med samme tematikk er mennesket og natur speilinger. Heske utdyper tilknytning ved å peke på den stedbundne, språklige forankringen mellom naturfenomener og emosjonelle uttrykk. Hun snakker om ras og raseri, skred og skred av følelser. Hooymans kommuniserer non-verbalt samtidig som hun utforsker bruken av sitt eget multimediale språk. Gjentakende visualitet er et grep.

Det er terapitime og skrekkscenario. Det er Vesuvs utbrudd og det store smellet.

De avrevne menneskehendene fra den øde sekvensen som ble beskrevet innledningsvis, er omgitt av tangvekster med fingerlignende blader. En sekvens med rytmisk stripete høyhus fungerer som et ekko av den svaiende planteskogen i forrige sekvens. Hooymans undersøker overgangene mellom hvor det ene slutter og det andre begynner. Hun lar grensene være utflytende og bevegelige. De danner en motpol til det massivt kvernende i skredene, som er uopphørlige som sveitsiske urverk. Små propeller gjentas i utallige sekvenser og blir som metakommentarer til tematikkens kjerne.

Uoversettelig

– Forståelsen av ras er klin umulig å oversette, sa Marianne Heske i et intervju med Truls Lie i Morgenbladet i forbindelse med utstillinger i Paris og Berlin i 1998.

– De har ikke samme referansebakgrunn, raset er ikke inkorporert i språket deres, uttalte Heske om franskmenn og tyskere. Hun kunne like godt ha sagt dette om animasjonsskaperen Simone Hooymans, som kommer fra flate og vidstrakte Nederland. I skildringen av skredets dynamikk formidler Hooymans like fullt, på mesterlig vis, det overhengende nådeløse varslede raset og dets livsløp. Gjentakende sykliske ras har fulgt mennesket til alle tider. Hooymans' beretning om oppdemmet livskraft som sprenger seg igjennom, er derfor både personlig forankret og universell.

Filmen fengsler meg med sin gjennomskinnelighet og kvernende destruktive insistering. Lyd- og musikksiden er sakral og opphøyd. Noe ved verket får meg til å ville dvele i det. Kompleksiteten og kraften i det vedvarende rasende er besnærende og forløsende. Det er terapitime og skrekkscenario. Det er Vesuvs utbrudd og det store smellet. De sarte, transparente akvarellstrøkene maner fram en eksploderende fargefest og et foruroligende, fortettet mørke.

